

SMURTO PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO GIMNAZIJOJE TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto prevencijos ir intervencijos vykdymo gimnazijoje tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis smurto ir patyčių prevencijos įgyvendinimo rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“; Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu priimtu 1991 m. birželio 25 d. Nr. I-1489 (2020 m. sausio 1 d. redakcija Nr. XIII-2764); Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu priimtu 1996 m. kovo 14 d. Nr. I-1234 (2019 m. rugpjūčio 20 d. redakcija Nr. XIII-2414);

2. Tvarkos aprašo paskirtis – padėti gimnazijos bendruomenei užtikrinti saugią mokinių psichologinę, emocinę ir fizinę aplinką, užkertančią kelią smurto ir patyčių apraiškoms.

3. Tvarkos aprašo tikslas - ugdyti pozityvų bei pagarbų elgesį tarp bendruomenės narių, kurti draugišką ir saugią aplinką, vykdyti smurto ir patyčių stebėseną, prevenciją ir intervenciją individualiu, klasės, gimnazijos, šeimos lygmeniu gimnazijoje.

4. Tvarkos aprašas nustato gimnazijos direktoriaus, mokytojų, kitų gimnazijos darbuotojų, vaiko gerovės komisijos, mokinių, jų tėvų (globėjų, rūpintojų) veiklą kuriant sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms aplinką gimnazijoje.

5. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

5.1. Į bet kokios formos smurtą būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

5.2. Kiekvienas gimnazijos administracijos darbuotojas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, mokinys, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ar patyčias, turi reaguoti ir jį stabdyti;

5.3. Darbuotojai veiksniams imasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ar patyčias amžiaus ir pareigų.

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

6.1. **Smurtas mokykloje** – tai prievartos pasireiškimas vaikų institucijos teritorijoje ar tarp jos bendruomenės narių;

6.2. **Smurtas prieš vaiką** – veikimu ar neveikimu vaikui daromas tiesioginis ar netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, garbės ir orumo nepaisymas ar nepriežiūra, dėl kurių vaikas patiria žalą ar pavojų gyvybei, sveikatai, radai;

7. Išskiriamos šios smurto formos:

7.1. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgų persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui.

7.1.1. **Žodinės patyčios** - skaudinimas, užgauliojimas žodžiu: prasivardžiavimas, gąsdinimas, pašaipios replikos apie žmogaus kūną, religiją, tautybę, negalią, išvaizdą, „juokeliai“, užrašai apie vaiką, skaudinančių žinučių siuntimas mobiliais telefonais, elektroniniu paštu, apkalbinėjimas, šmeižimas);

7.1.2. **Fizinės patyčios** – tai užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kuštelėjimas, mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, spjaudymas, plaukų pešiojimas, užkabinėjimas, daiktų atiminėjimas ir/ar jų gadinimas.

7.1.3 **Gestų patyčios** – tai įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas;

7.1.4. **Socialinės patyčios** - socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

7.1.5. **Elektroninės patyčios** - skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

7.2. **Fizinis smurtas** – tiesioginiai ar netiesioginiai tyčiniai veiksmai prieš vaiką (taip pat fizinės bausmės), sukeltantys skausmą, darantys žalą arba keliantys pavojų gyvybei, sveikatai, raidai, garbei ir/ar orumui.

7.3. **Psichologinis smurtas** – nuolatinis teisės į individualumą pažeidinėjimas, žeminimas, patyčios, gąsdinimas, būtinos raidai veiklos trikdyimas, asocialaus elgesio skatinimas ar kitokia ne fizinio kontakto elgsena, daranti žalą arba kelianti pavojų vaiko gyvybei, sveikatai, raidai, garbei ir/ar orumui, psichologiniu smurtu nelaikomas tinkamas ir pagrįstas vaiko žinių ir gebėjimų vertinimas bei kiti vaiko normalios raidos vystymuisi įvertinti skirti veiksmai.

7.4. **Seksualinis smurtas** – seksualiniai veiksmai su vaiku, kuris pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatas nėra sulaukęs amžiaus, nuo kurio seksualiniai veiksmai su juo neužtraukia baudžiamosios atsakomybės, arba seksualiniai veiksmai su vaiku, kai naudojama prievarta, jėga ar garsinama arba piktnaudžiaujama pasitikėjimu, valdžia ar įtaka vaikui, taip pat ir šeimoje, arba piktnaudžiaujama itin pažeidžiama vaiko padėtimi, ypač dėl jo psichinės ar fizinės negalios ar priklausomumo; taip pat vaikų išnaudojimas prostitucijos tikslams, vaikų pornografija, verbavimas, vertimas ar įtraukimas dalyvauti pornografinio pobūdžio renginyje, pornografijos rodymas, arba kitos vaikų seksualinio išnaudojimo formos, vaikų tvirkinimas.

7.5. **Nepriežiūra** – tėvų ar kitų vaiko atstovų pagal įstatymą ar už vaiko priežiūrą atsakingo asmens nuolatinis vaikui būtinų fizinių, emocinių ir socialinių poreikių netenkinimas ar aplaidus tenkinimas, darantis žalą ar keliantis pavojų vaiko gyvybei, sveikatai, raidai.

8. Smurto dalyviai:

8.1. **Smurtą patiriantis vaikas/skriaudžiamasis** – mokinys prieš kurį nukreiptas smurtas;

8.2. **Smurtą patiriantis suaugęs/skriaudžiamasis** – pedagogas, švietimo pagalbos specialistas, administracijos atstovas ar techninis darbuotojas, prieš kurį naudoja bet kokią smurto formą, bet kuris gimnazijos bendruomenės narys;

8.3. **Besityčiojantysis/skriaudėjas** – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis smurtinį atvejį ir/ar prisidedantis prie jo;

8.4. **Smurto atvejo stebėtojas** – bet kuris gimnazijos bendruomenės narys, matantis ar žinantis apie bet kokios smurto formos atvejį.

9. Gimnazijoje draudžiama bet kokia smurto forma, nukreipta:

9.1. Mokinių prieš mokinius;

9.2. Gimnazijos darbuotojų prieš mokinius;

9.3. Mokinių prieš gimnazijos darbuotojus;

9.4. Gimnazijos darbuotojų prieš kitus gimnazijos darbuotojus;

9.5. Mokinių tėvų (globėjų/rūpintojų) prieš mokinius ir/ar gimnazijos darbuotojus.

10. **Smurto prevencija** – veikla, skirta bet kokios smurto formos rizikai mažinti, imantis gimnazijos bendruomenės narių (mokinių, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

11. **Smurto intervencija** – visuma priemonių, taikomų bet kokios smurto formos atveju, visiems atvejo dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus).

12. **Smurto prevencijos ir intervencijos stebėseną** – bet kokios smurto formos gimnazijoje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią atvejo geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

II. SMURTO STEBĖSENA IR PREVENCIJA GIMNAZIJOJE

13. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi gimnazijos direktorius, vaiko gerovės komisijos nariai, socialinis pedagogas, psichologas, klasių vadovai, o ją vykdančią dalyvauja visi gimnazijos bendruomenės nariai.

14. Gimnazijos direktorius yra atsakingas už tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremtą smurto prevencijos priemonių plano parengimą, vykdymą ir pristatymą gimnazijos bendruomenei.

15. Smurto prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja Vaiko gerovės komisijos nariai, gimnazijos socialinis pedagogas, psichologas, kurie kasmet:

15.1. Inicijuoja gimnazijos bendruomenės narių apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

15.2. Vykdo pranešimų apie smurto atvejus registravimą (socialinis pedagogas) ir atlieka jų analizę;

15.3. Remdamiesi apklausos ir pranešimų apie smurtą atvejus gimnazijoje duomenimis, rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

15.4. Aptaria turimą informaciją, svarsto smurto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį vaiko gerovės komisijos posėdyje;

15.5. Teikia siūlymus gimnazijos direktoriui dėl smurto prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo gimnazijoje, taip pat gimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo kursų poreikio smurto prevencijos ir intervencijos srityje;

15.6. Teikia siūlymus gimnazijos direktoriui dėl tvarkos aprašo atnaujinimo esant poreikiui, atlieka kitus gimnazijos smurto prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos apraše numatytus veiksmus;

15.7. Individualiai dirba su smurto atvejais, kurių dalyviai yra mokiniai, arba kuomet į juos kreipiasi klasės vadovas, išnaudojęs numatytas pagalbos priemones;

15.8. Konsultuoja gimnazijos bendruomenės narius smurto prevencijos/intervencijos klausimais;

15.9. Klasių vadovai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja vaiko gerovės komisijos pirmininką apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu.

III. SMURTO INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

16. Visais įtariamais ir realiais smurto atvejais kiekvienas gimnazijos administracijos darbuotojas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas gimnazijos darbuotojas, mokinys nedelsdamas reaguoja:

16.1. Įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus, primena skriaudėjui ir/ar smurto stebėtojui gimnazijos nuostatus ir mokinio elgesio taisykles;

16.2. Jei nukentėjusiam reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus, globėjus/ rūpintojus) ar gimnazijos darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

16.3. Bet kokios smurto formos atvejis nedelsiant, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, socialinio pedagogo registruojamas smurto ir patyčių registracijos žurnale (priedas Nr. 2), pateikiant užpildytą pranešimo apie smurtą ir/ar patyčias formą (priedas Nr. 1).

17. Pastebėjus elektronines patyčias ar gavus pranešimą apie jas, išsaugomi elektroninių patyčių įrodymai, atvejis nedelsiant arba ne vėliau kaip kitą darbo dieną socialinio pedagogo registruojamas smurto ir patyčių registracijos žurnale (priedas Nr. 2), pateikiant užpildytą pranešimo apie smurtą ir/ar patyčias formą (priedas Nr. 1).

18. Klasės vadovas, gavęs informaciją apie įtariamą ar įvykusį bet kokios smurto formos atvejį tarp klasės mokinių nedelsiant:

18.1. Išsiaiškina ir įvertina situaciją;

18.2. Tą pačią dieną informuoja visų įvykio dalyvių tėvus (globėjus/rūpintoju);

18.3. Organizuoja individualius pokalbius su įvykio dalyviais, esant poreikiui kviečia tėvus (globėjus/rūpintojus) dalyvauti organizuojuose individualiuose susitikimuose.

18.4. Užpildo pranešimo apie įvykį formą (priedas Nr. 1) ir perduoda ją socialiniam pedagogui, kuris registruoja įvykį smurto ir patyčių registracijos žurnale (priedas Nr. 2).

18.5. Toliau vykdo bet kokios smurto formos apraiškų stebėseną, bendradarbiauja su vaiko gerovės komisijos pirmininku, psichologu, socialiniu pedagogu ir informuoja apie pokyčius.

18.6. Esant sudėtingam atvejui, klasės vadovas nedelsiant informuoja socialinį pedagogą apie atvejį, socialinis pedagogas registruoja atvejį smurto ir patyčių registracijos žurnale (priedas Nr. 2), pateikiant užpildytą pranešimo apie smurtą formą (priedas Nr. 1), taip pat inicijuoja Vaiko gerovės komisijos posėdį atvejui aptarti ir situacijai įvertinti.

19. Vaiko gerovės komisija įvertinusi turimą informaciją:

19.1. Numato veiksmų planą (gali būti individualūs su įvykio dalyviais, jų tėvais, klase, taip pat kitos priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (rūpintojus/globėjus), esant poreikiui koreguoja planą, numato pakartotinius susitikimus situacijos įvertinimui.

19.2. Informuoja gimnazijos direktorių apie esamą situaciją.

20. Mokiniai pasityčiojus iš administracijos darbuotojo, pedagogo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, asmuo gavęs informaciją, pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias, informuoja gimnazijos direktorių, kuris priima sprendimą dėl poveikių taikymo.

16. Administracijos darbuotojui, pedagogui, pagalbos specialistui ar darbuotojui pasityčiojus iš vaiko, asmuo gavęs informaciją, pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias informuoja gimnazijos direktorių, kuris priima sprendimą dėl poveikio priemonių taikymo.

17. Visiems smurto ir patyčių dalyviams pagal individualius poreikius gimnazijoje teikiama psichologo, socialinio pedagogo ar mokytojų pagalba.

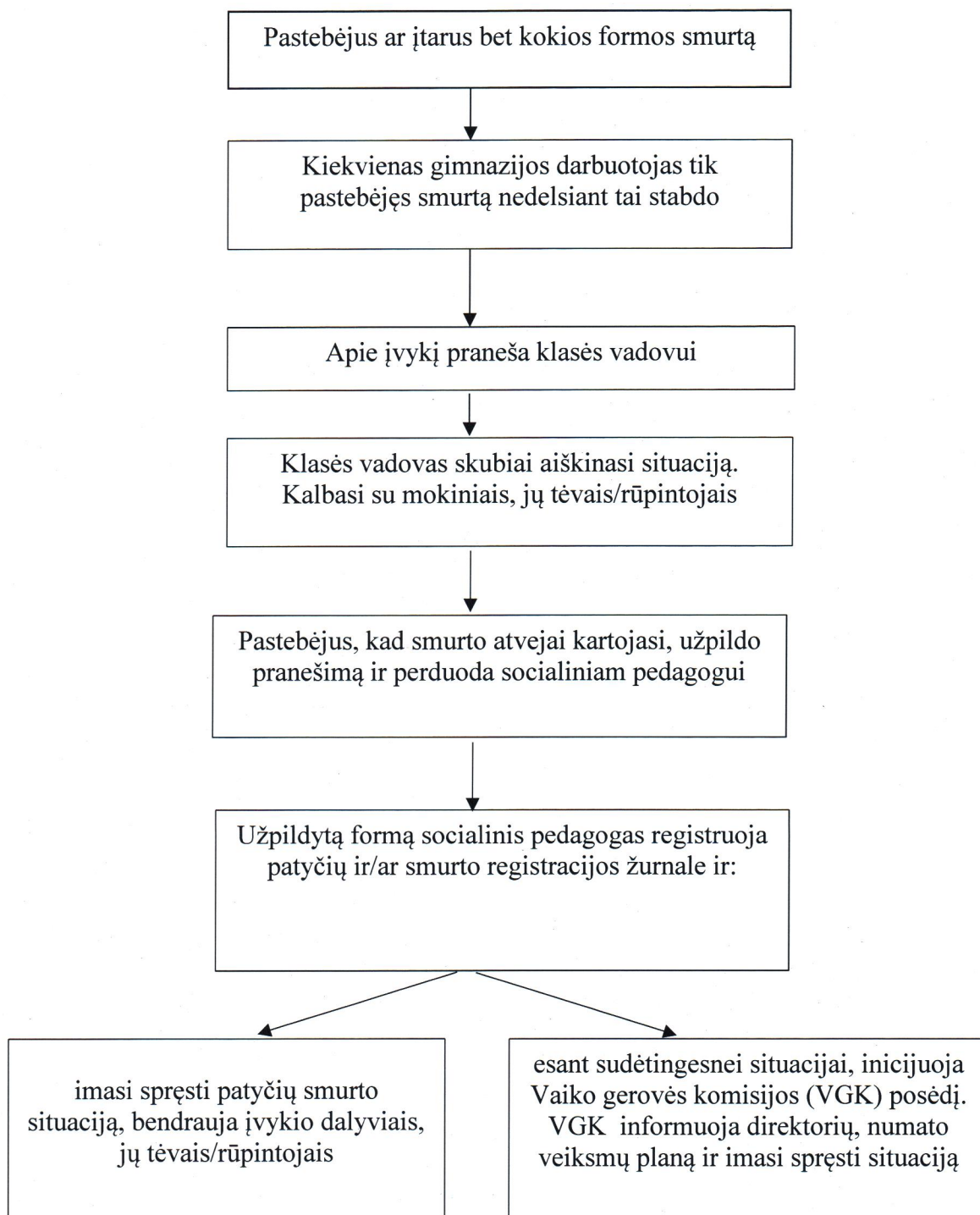
IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

20. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje ir duomenys susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

18. Mokiniai, gimnazijos darbuotojai, mokytojai, pasirašytinai supažindinami su šiuo tvarkos aprašu kiekvienų mokslo metų pirmąją savaitę.

19. Tėvai su šiuo tvarkos aprašu supažindinami e-paštu ar žinute per *Tamo* dienyną. Apie tvarkos aprašą primenama tėvų susirinkimo metu.

20. Tvarkos aprašas skelbiama gimnazijos internetinėje svetainėje.

KAUNO R. KARMĖLABOS BALIO BURAČO GIMNAZIJA**REAGAVIMO Į BET KOKIOS FORMOS SMURTĄ ATMINTINĖ**

KAUNO R. KARMĖLABOS BALIO BURĄČO GIMNAZIJA

(Pranešimo data)

Bendrieji duomenys:

Kas pranešė apie įvykį:	
Kada įvyko įvykis (data, val.):	
Kur įvyko įvykis:	
Kokia smurto forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐ Patyčios: ☐ <i>Žodinės patyčios</i> ☐ <i>Fizinės patyčios</i> ☐ <i>Gestų patyčios</i> ☐ <i>Socialinės patyčios</i> ☐ <i>Elektroninės patyčios</i> ☐ <i>Fizinis smurtas</i> ☐ <i>Psichologinis smurtas</i> ☐ <i>Seksualinis smurtas</i> ☐ <i>Nepriežiūra</i> <i>Kiti pastebėjimai</i> (įrašyti) _____ _____ _____	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojimas:	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Asmuo(-ys), patyręs(-ė) smurtą, vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Asmuo(-ys), kuris(-ie) įvardijami skriaudėju(-ais), vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Asmuo(-ys), stebėjęs smurtinį įvykį, vardas, pavardė, amžius, klasė:	

Išsami informacija apie įvykį ir planuojamus veiksmus:

Užpildžiusio asmens vardas, pavardė

Parašas

PAGALBOS PLANAS

(Data)

Pagalbos planas, skirtas:

.....

Laikotarpis, per kurį bus įgyvendinamas planas:.....**Kiekvieno plano įgyvendinimo dalyvio įsipareigojimai:**

Mokinio:

.....
.....
.....

Tėvų ar globėjų:

.....
.....
.....

Klasės vadovo ar kuratoriaus:

.....
.....
.....

Pagalbos teikimo vaikams specialistų:

.....
.....
.....

Vaiko gerovės komisijos:

.....
.....
.....

Plano dalyviai:

(Vardas, pavardė, parašas)

.....
(Vardas, pavardė, parašas).....
(Vardas, pavardė, parašas).....
(Vardas, pavardė, parašas)

